

zákony lichevní určeny jsou na ochranu zaopatřování tuzemského obyvatelstva předměty potřeby, které, ježto Československá republika té doby ještě neexistovala, ohroženo neb poškozeno býti nemohlo. Nehledíc k tomu, že zákonem ze dne 28. října 1918, č. 11 sb. z. a n. bylo stanoveno, že veškeré dosavadní zemské a říšské zákony zůstávají v platnosti a že tím zachována byla právní kontinuita, která by již sama o sobě stačila, udržeti v platnosti materielní trestnost činu obžalovaného, jest zřejmo, že činnost, která byla způsobila, ať již sama, nebo ve spojení s jinými obchody téhož rázu, nepříznivě působiti na tvoření cen v tehdejší území státu rakouského, nepřímo musila též působiti na úroveň cen v nynějším území republiky Československé, které náleželo, alespoň z největší části, k mocnářství rakousko-uherskému, takže ohroženo neb poškozeno bylo jimi nepřímo i zásobování obyvatelstva zemí republiky Československé. Pokud pak poukazuje rozsudek na předpisy o amnestii dle zákona ze dne 28. května 1919, č. 299 sb. z. a n., mají právě tyto předpisy (§ 13) účinnost pro lichevní činy, spáchané před převratem, a poskytují pachateli v druhém odstavci § 13 č. 1 možnost, státi se, vyhověl-li jinak podmínkám, amnestie účastným v případech, jako jest přítomný. Nelze se proto těchto předpisů dovolávati na oporu právního názoru soudu první stolice.

Čís. 997.

Spolupachatelem zločinu veřejného násilí dle § 83 tr. zák. jest zásadně každý, kdo neoprávněně vnikl proti výslovně nebo mlčky projevené vůli oprávněného do domu. Souběh s přestupkem dle § 411 tr. zák.

Skutková podstata zločinu veřejného násilí dle § 98 b) tr. zák. nevyžaduje za všech okolností, by výslovně jmenováno bylo zlo, jímž se hrozí, stačí, vychází-li z okolností nepochybně na jevo, o jaké zlo se jedná. Pokud jest obsažena skutková podstata zločinu dle § 98 b) tr. zák. ve zločinu dle § 83 tr. zák.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1922, Kr I 1149/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Hradci Králové ze dne 15. dubna 1921, pokud jím byl obžalovaný Rudolf A. uznán vinným přestupkem dle §§ 5, 411 tr. zák., kdežto ostatní obžalovaní byli dle § 259 čís. 3 tr. ř. sprostěni z obžaloby pro zločiny dle §§ 83 a 98 lit. b) tr. zák. potud, pokud napadla sprostěni obžalovaných Rudolfa A-a, Václava T-a, Vojtěcha P-a, Josefa Z-a, Josefa M-a, Josefa P-a, Jana K-a, Vincence B-a, Zdeňka D-a z obžaloby pro přečin dle § 83 tr. zák., jakož i sprostěni Josefa Z-a, Václava T-a a Václava S-a z obžaloby pro zločin dle § 98 lit. b) tr. zák. pro žalobní děj ze dne 21. srpna 1920, rozsudek v tomto rozsahu zrušil a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl; zavrhl však zmateční stížnost státního zastupitelství, pokud napadla sprostěni obžalovaných Václava T-a a Zdeňka D-a z obžaloby pro zločin dle § 98 lit. b) tr. zák., pro žalobní děj ze dne 19. srpna 1920.

Důvody:

Po stránce věcné (čís. 9 a) § 281 tr. ř.) vytýká stížnost rozsudku právem, že se zakládá na právně mylném výkladu zákona. Prvý soud vy-

nesl osvobozující rozsudek s odůvodněním, že nebylo prokázáno, »že to byli právě obžalovaní, kteří se dopustili násilného vniknutí s více lidmi sebranými«, ježto prý o žádném z nich nebylo prokázáno, že se činně účastnil vypáčení farních vrat, nýbrž prý je zjištěno pouze, že všichni obžalovaní vstoupili do budovy na pozvání kaplana P-a jako členové církevního výboru, pokud se týče obžalovaný K. jako zástupce obecního starosty a v budově farní se nedopustili žádného násilí na domácích osobách a věcech. Chybí prý tudíž oba základní předpoklady skutkové podstaty § 83 tr. zák., násilný vpád s více lidmi sebranými a vykonané násilí. Avšak rozsudek přehlíží, že porušení domovního míru, dle druhé věty § 83 tr. zák., o který se v tomto případě jedná, nevyhledává na rozdíl od rušení míru pozemního (první věta § 83 tr. zák.) vpádu násilného; nežádá se dokonce ani násilného vniknutí, nýbrž stačí vniknutí prosté, t. j. vstoupení do domu proti výslovně nebo mlčky projevené vůli oprávněného majitele, po případě i vstoupení s jeho dovoláním, avšak vynuceným násilným postupem davu, jak tomu bylo v tomto případě; zjišťujeť sám napadený rozsudek, že po vniknutí davu do fary, když sročený lid pronikl až ke katru, byla situace taková, že kaplan P., zastupující nemocného děkana S-a, byl nucen vyzvati členy církevního výboru (mezi vniknuvším davem se nalézající), by šli dále, aby s nimi vyjednával, jen proto, že viděl, že jinak nezadrží násilného postupu davu. Z toho již následuje, že jak obžalovaní, kteří se souhlasem kaplana P-a byli vpuštěni přes katr, tak také obžalovaní, které tam svémocně vpustil obžalovaný T., si ve skutečnosti vynutili vstup do fary násilným jednáním davu, s nímž vědomě spolupůsobili za týmž cílem, neboli, že vnikli s více lidmi sebranými do cizího domu proti skutečné vůli oprávněného, jemuž jejich přítomnost nikterak nebyla vítána. Rozsudek dospěl k osvobozujícímu výroku jen tím způsobem, že právně mylně rozlišil činnost obžalovaných od neznámých ostatních účastníků davu, kteří vypáchili dvěře fary a dopustili se činů násilných. Při správném postupu dlužno však posuzovati činnost všech jednajících ve světle rozsudečných zjištění jednotně, jako podnik společný, vedený týmž úmyslem a sledující též účel; jest zjištěno, že členové československé církve chtěli prosaditi ubytování svého duchovního správce na faře za všech okolností a že se jim to také podařilo tím způsobem, že sročený dav, vypáčiv dubová vrata fary, vnikl do chodby a donutil hroživým chováním kaplana P-a, že vyjednával s přítomnými členy církve, církevního výboru i ostatními obžalovanými o ubytování československého kněze B-a na faře a vydání kostelních klíčů, zatím co přítomný dav — a také někteří z obžalovaných — na P-a doráželi a se služkou J-ovou zle nakládali. Tato zjištění zajisté odůvodňují úvahu, že všichni tam přítomní a to oni neznámí násilníci právě tak jako obvinění jednali společně, za týmž cílem a že zejména členové ve výboru využili hroživého vstoupení davu, aby kaplana J-a přiměli k povolnosti. Tomu nasvědčuje zejména také okolnost, že žádný z obžalovaných neuklidňoval lidi tam vniknuvších, nenabádal jich k rozchodu a nerozmluvil jim, že takovým násilnickým způsobem se postupovati nemá. V tom i celém svědky potvrzeném postupu a v souvislosti celého výjevu je zřejmé patrným podnik společně a v témž úmyslu prováděný. Ručí proto dle zásad o spolupachatelství obvinění i za činy, oněmi — jim prý neznámými — lidmi spáchané. Když nedosáhli bytu na faře a klíčů od kostela po dobrém,

bylo jejich povinností ihned odejít, jakmile jim kaplan P. sdělil, že přání jejich vyhověti nemůže, pokud se týče prohlásiti nebo svým chováním dáti nepochybně na jevo, že se s podnikem ostatních nestotožňují. Poněvadž tak neučinili, zodpovídají všichni za celý výsledek, společnou činností přivoděný, tedy i za násilné vypáčení dveří i za násilné jednání proti P-ovi a J-ové, bez ohledu na to, účastnili-li se těchto násilných činů všichni nebo někteří z obžalovaných činně čili nic. Ze zásady o spolupachatelství vyplývá právě, že jeden ručí za všechny a všichni za jednoho. Ostatně násilí v § 83 první větě předpokládané záleželo v tomto případě nejen v pohrůžkách, pronesených proti kaplanovi P-ovi, a ve ztýrání J-ové, nýbrž v celkové situaci, kterou obžalovaní jako vůdcové vyvolali, a v níž nezbylo P-ovi, davem ohroženému, nic jiného, než podrobiti se vnučené mu vůli cizí, svoliti k ubytování československého kněze B-a a vydání klíče od kostela, by se vyhnul horšímu násilí. Objektivní skutková podstata zločinu dle § 83 druhé věty tr. zák. jest tedy nepochybně dána. Pro vytknuté vady formální a nedostatek bezvadného zjištění ve směru viny subjektivní nelze rozhodnouti ve věci samé. Ohledně obžalovaného Rudolfa A-a budiž ještě podotčeno, že jeho odsouzení pro zločin dle § 83 tr. zák. není nikterak na překážku okolnost, že byl právoplatně uznán vinným přestupkem dle §§ 5, 411 tr. zák., ježto násilí, spáchané na J-ové, jež obžalovaný A. úmyslně nastrojil, svou intenzitou přesahuje pojem násilí, v § 8 tr. zák. předpokládaného, a odůvodňuje zvláštní samostatnou kvalifikaci pro přestupek dle § 411 tr. zák. vedle sbíhajícího se s ním zločinu dle § 83 tr. zák.

Také osvobozující výrok pro zločin dle § 98 b) tr. zák. u obžalovaného Josefa Z-a, Václava T-a a Václava S-a se zakládá na právně mylném použití zákona, totiž na nesprávném výkladu pojmu pohrůžky (čís. 9 a) § 281 tr. ř.). Soud neshledal ve výrocích obžalovaných vůči kaplanovi P-ovi, když jim odepřel 21. srpna 1920 vydání bohoslužebná roucha — aby si to s lidmi vyjednal, »lid si to vynutí«, »lid si to přeje«, nebezpečné pohrůžky ve smyslu § 98 b) tr. zák. proto, že prý předmětem jejich nebylo vyslovené pohrození ublížením na statcích v zákoně jmenovaných. Avšak zákon nevyžaduje za všech okolností, by výslovně bylo jmenováno zlo, jímž se hrozí, stačí, vychází-li z okolností nepochybně na jevo, o jaké zlo se jedná. V tomto případě doslov výroků, jak soudní dvůr je za zjištěny běže, se zřetelem k násilnostem, 19. srpna se odehravším, které kaplan P. jistě v čerstvé paměti měl, znamenají pohrůžku ublížením na těle a nikoli pouze upozornění, jak rozsudek dovozuje; neboť »přání lidu« bylo kaplanu P-ovi už dostatečně z výjevu předcházejícího známo. Obviněným jednalo se o to, oním poukazem na »vůli lidu«, 19. srpna 1920 tak násilně si počínajícího, přiměti kaplana P-a k povolnosti. Že byla pohrůžka způsobila vzbuditi v ohroženém důvodnou obavu, vyplývá ze skutečnosti, že kaplan P. pod vlivem pohrůžky obžalovaného povolil a žádoucí věci jim vydal, prohlásiv písemně, že je vydává jen pod násilím a nátlakem. Že obžalovaní nejednali v úmyslu, vzbuditi v ohroženém důvodné obavy, rozsudek vůbec neodůvodnil (čís. 5 § 281 tr. ř.). Neshledal-li soud v tomto případě zločinu dle § 98 b) tr. zák., bylo jeho povinností, posouditi věc s hlediska § 83 tr. zák. a tu nelze přehlédnouti, že 3 obžalovaní vstoupili do fary, by násilím vynutili vydání bohoslužebných předmětů, že tedy více lidí sebraných vniklo do cizího domu proti předpokládané vůli oprávně-

něného, jemuž jejich příchod nebyl vítán a že zde svým pohrůžným chováním vyvolali situaci, v níž nezbylo ohroženému, než podrobiti se jejich nátlaku. Také v tomto směru nelze se obejít pro nedostatek bezvadného zjištění ve směru subjektivní viny bez nového projednání věci první stolicí. Naproti tomu není odůvodněna zmateční stížnost státního zastupitelství, pokud bere v odpor sprostění obžalovaných Václava T-a a Zdeňka D-a z obžaloby pro zločin dle § 98 b) tr. zák. pro žalobní děj ze dne 19. srpna 1920. Naléhání obžalovaného T-a a D-a na kaplana P-a, by vydal klíče a poskytnul byt československému knězi B-ovi a případné pohrůžky při tom pronesené jsou jen částí násilného jednání obžalovaných a celého sročeného davu, kteréž je již vyčerpáno podřaděním pod § 83 II. věta tr. zák., takže je nelze znovu podřadovati vedle toho ještě pod ustanovení § 98 b) tr. zák. Také případná vyšší trestní sazba pro zločin dle § 98 b) tr. zák. § 100, druhý odstavec nemůže zde míti významu, ježto pro všechny obžalované jako původce přichází v úvahu táž vyšší trestní sazba prvního odstavce § 84 tr. zák.

Čís. 998.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

K pojmu přemrštěnosti ceny. Nelze vzít v úvahu výlučně pořizovací náklady, nýbrž dlužno postupovati dle § 18 lich. zák.

(Rozh. ze dne 13. listopadu 1922, Kr I 993/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku lichevního soudu při krajském soudě v Plzni ze dne 7. dubna 1921, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným přestupkem předražování dle § 7 (1) zákona ze dne 17. října 1919 čís. 568 sb. z. a n.

Důvody:

Dovolávajíc se důvodů zmatečnosti čís. 5 a 9 a) § 281 tr. ř., shledává zmateční stížnost nesprávným výrokem soudu, že prodejní cena 17.500 K za pár koní, koupených obžalovaným krátce před tím za 13.000 K, je zřejmě přemrštěnou. Stížnost jest bezdůvodna. Co se týká otázky zřejmé přemrštěnosti požadované ceny, sluší především poukázat na zásadní předpis § 18 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 567 sb. z. a n., dle něhož o tom, je-li cena zřejmě přemrštěnou, rozhoduje soud lichevní dle volného uvážení všech okolností. Nálezací soud přihlížel ku všem směrodatným okolnostem, zejména ku všem nabývacím nákladům, obžalovaným uplatňovaným, a dospěl, volně je zhodnotiv, ku přesvědčení o zřejmé přemrštěnosti požadované ceny. V jeho postupu, vyhovujícím úplně ustanovení § 18 citovaného zákona, nelze seznati právní omyl. K dalším nákladům, teprve ve zmateční stížnosti vypočítaným, nelze vzhledem k ustanovení § 288 čís. 3 tr. ř. přihlížeti, což ostatně stížnost sama uznává. Brojení její proti zmíněnému přesvědčení soudu, v němž jako jeden z přísedících zasedal soudní znalec z oboru hospodářství, musí zůstat tím spíše bez úspěchu, když soud zdůrazňuje, že v dotyčné době byl nedostatek koní a velká poptávka po nich a že řečená cena prodejní je jen výsledkem tehdejších mimořád-